

República: la premsa republicana a la Segarra

Jordi Soldevila i Roig

Introducció

La història de la premsa lleidatana i especialment, la de comarques no manté certa regularitat fins la Restauració. Anterior a la Primera República, conservem pocs títols, pocs exemplars i dispersos. Tanmateix, el nou règim borbònic, instaurat després d'un cop d'estat, va intentar consolidar-se restringint el marc polític a dos partits monàrquics i tolerant-ne una de les tendències republicanes més moderades.

Fins a principis dels anys vuitanta del segle XIX no es va encetar una certa tolerància, això va permetre una florida d'entitats submergides, entre aquestes les republicanes. A les comarques de Lleida van aparèixer el periòdic republicà federal *El Pacto* (1882) i el possibilista *El Demócrata* (1888) que acompanyarien la resta de la premsa monàrquica i carlina (*El País* (1879), *El Pallaresa* (1895), *El Diario de Lérida* (1885)). Com veiem els periòdics republicans van ser dels primers a aparèixer a la capital del Segrià, tan sols *El País* precedeix a *El Pacto*.

La premsa cerverina (1875-1939)¹

El primer periòdic editat a Cervera que coneixem és el *Diario de Cervera*. Es publica a entre 1808 i 1810. No és fins el següent decenni que no torna a aparèixer una altra capçalera, *El Alumno Cervariense*, entre 1820 i 1821, proper

als liberals i editat a la impremta de la Universitat de Cervera.

Han de passar setanta anys per tornar a trobar premsa escrita a la capital de la Segarra. El 1890, en plena Restauració, s'imprimeix *El Eco de Cervera*, segons Llobet i Portella², aquest periòdic “*es declara lliure i independent de qualsevol partit polític i consagrat als seus ideals*”. *El Eco de Cervera* no supera el primer any de vida, però té un successor declarat, *El Distrito de Cervera* que a partir del número 24 surt subtítulat com a *Organo del Centro Republicano de esta ciudad*, paral·lelament apareix una capçalera catòlica, *La Razón Ilustrada*, tal com assenyala el subtítol, *Periódico católico político* (1891-1892).

El Distrito de Cervera va desaparèixer el 1892, però va tenir un relleu dins les files republicanes, encara que aquest cop identificades amb el federalisme, si més no entre les seues principals plomes. *La Comarca de Cervera* (1892-1893) va tenir una vida no més llarga que els anteriors i deu la seua existència a la força de la primera Unió Republicana (1893), el subtítol així ho confirma *Periódico de Unión Republicana defensor de los intereses de Cervera y su comarca*. La unió de tendències republicanes no es va consolidar i tal com aquesta va fer fallida, el periòdic també va deixar-se d'editar. Coetani a *La Comarca de Cervera* es publicava una segona capçalera republicana, *El Popular. Periódico republicano, ilustrado, de avisos y noticias*, aquest periòdic deuria ser proper al possibilisme, ja que just en el temps en què els possibilistes entraren al Partit Liberal de Sagasta, *El Popular* canviar de subtítol i passà a subtitular-se *Periódico*

¹ “*El republicanisme a Cervera (1875-1923)*”, dins, *Miscel·lània Cerverina*, núm. 18, Centre Municipal de Cultura, Cervera (2008); pp. 99-128.

² Llobet Portella, J. M., *La premsa de la Segarra*, Centre Comarcal de Cultura, Cervera (1981).

liberal, ilustrado, de avisos y noticias. En oposició als dos periòdics republicans s'hi trobava *La Voz del País*, proper al catolicisme, Llobet i Portella diu que entre els objectius del periòdic hi ha “*la defensa del catolicisme i els atacs als partits polítics, especialment als fusionistes*”³.

La darrera meitat dels anys noranta del segle XIX tan sols hi trobem un setmanari, *El Heraldo de Cervera* (1895-96), sense que aparentment tingui cap tendència política. A més a més, hi comptem tres títols irregulars de caràcter satíric dels quals pràcticament només se'n coneixen tres números. La premsa a Cervera s'esllangueix a finals dels anys noranta.

Just el tombant de segle és un dels moments més prolífics de la Restauració en quan la a premsa, casualment, el moment més crític econòmicament per a la Segarra⁴. A partir de 1903 s'edita, *La Veu de la Segarra* que s'erigeix en *Portaveu del Centre Regionalista de Cervera y sa comarca*, representant del catalanisme proper a la Lliga. Al mateix any es publica *El Ciervo*, periòdic subtitulat independent, un dels de més llarga durada, es deixa de publicar-se el 1910. I finalment, *República* (1903), quinzenari dels republicans propers al segon intent de fusió de totes les tendències republicanes en la Unió Republicana. Aquesta força es va consolidar fins que Solidaritat Catalana va tornar a dividir els republicans en funció de la seua adhesió o no a la nova plataforma. Així, *República* va allargar la seua vida fins el 1906, època en què la divisió entre republicans solidaris i antisolidaris es va anar fent més marcada. *República* seria l'últim intent seriós de treure un títol de premsa republicana regularment i amb la força suficient per aconseguir mantenir-la públicament.

Novament, els catòlics intentarien editar un nou títol *La Juventud* (1904), però sense massa èxit, caldria suposar que quatre periòdics coetàniament a Cervera i comarca deuriem ser força difícils de sostenir i més en una època on l'analfabetisme era elevat⁵ i altres forces que ocupaven el mateix espai a la dreta estaven editant altres títols. Els catòlics no es referan fins els darrers anys de la primera dècada quan apareixerà *Pàtria. Setmanari catòlich* (1909-1910), un periòdic de curta durada.

³ Llobet Portella, J. M., *La premsa de la Segarra*, Centre Comarcal de Cultura, Cervera (1981).

⁴ Ramon Muñoz, J. M., *El sindicalisme agrari a la Segarra*, Pagès Editors, Lleida (1999), pp. 24-44.

⁵ Mir, C., *Lleida (1890-1936): caciquisme polític i lluita electoral*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona (1985); pp. 631-634.

Els anys deu seran els anys de la premsa corporativa, *Nuevo Ambiente*, òrgan de la Cambra de Comerç i Indústria (1912-1919), *Lo Sindicat* (1919-1922), succeït per *El Sindicat* (1922-1933), ambdós portaveus del Sindicat Agrícola de Cervera. Tan sols *Escuela* i *La Fulla Parroquial de Cervera* trenquen el monopoli de les dues corporacions que aconseguen continuïtat i evitar la fractura política habitual. *Escuela* que portava per subtítol *Periòdic quincenal republicano*, subtítol que canvià per *Periòdic quincenal òrgano de Juventud Republicana*. Era proper als republicans reformistes de Melquíades Álvarez que durant un temps van tenir dos nuclis consolidats a Cervera i Tàrraga. *Escuela* comptava amb la participació de Joan Comorera, encara que no deuria tenir el suport suficient i menys amb un republicanisme local en crisi⁶, el periòdic va sostenir-se deu mesos, en la línia de la resta de premsa política. *La Fulla Parroquial de Cervera* (1917-1936), que contenia notícies, va tenir més èxit, segurament pel fet de representar una institució prou forta com l'església local on s'aglutinava un gruix important de la societat certerina i on el cost podia córrer a càrrec de la institució eclesiàstica.

La Dictadura de Primo de Rivera va ser l'època daurada de les publicacions catòliques, incontestada per cap tendència política per les circumstàncies de restricció de les llibertats a causa de la dictadura. Tan sols els darrers anys veuen la llum *Gasetta de Cervera* (1928-30) i *Cervera* (1930-31), ambdós declaradament independents de qualsevol tendència política. La proclamació de la Segona República significaria un nou període i una nova florida de publicacions.

S'afegeixen a les publicacions persistents d'anys anteriors la capçalera republicana *República* (1931-1934)⁷, seguida de la catòlica *Avant* (1932-33), publicació setmanal, succeïda en la línia del catolicisme pel recent creat grup de la Federació de Joves Cristians (FJC) que edità el seu portaveu, *Aubada* (1936), encara que sense cap lligam orgànic amb l'anterior. Dins la premsa corporativa hi apareix *L'Amic* (1935-36), subtitulat *Portaveu de les Escoles Graduades de Cervera*, publicació mensual al servei de l'alumnat d'aquestes escoles. Ja durant la Guerra Civil, tan sols apareix un títol de premsa i d'aquest, tan sols un número, vinculat a les Joventuts Socialistes Unificades (JSU), anomenat *11 de setembre* (1938).

⁶ “Notícies”, *Escuela*, 30/11/1913, any I, núm. 7, p. 6.

⁷ Llobet Portella, J. M., *La premsa de la Segarra*, Centre Comarcal de Cultura, Cervera (1981).

República. Segona època

La segona època de *República* s'inicia el 25 de juliol de 1931, ja amb la Segona República declarada i fent els primers passos. Desconeixem quan acaba, tan sols hem pogut consultar exemplars fins la darrera setmana de 1933, encara que Llobet i Portella situa el final de la publicació el 20 de gener de 1934⁸.

República estava subtítulat *Òrgan del Centre Obrer Instructiu d'Unió Republicana i els seus Comitès*. Té la redacció i administració al carrer Prat de la Riba, 2, on hi havia la seu del Centre Obrer, seu dels republicans afiliats a ERC i principal centre impulsor a la comarca del nou partit. Ens és difícil conèixer els redactors i col·laboradors del setmanari perquè hi ha poc articles signats i els que ho estan la signatura és un pseudònim, coneixem la identitat del redactor Domènec Puigredon de llarga trajectòria política a les files republicanes⁹ i en Jaume Quintana¹⁰.

La llengua única i vehicular del setmanari és el català des del principi. El periòdic surt des del principi al final setmanalment i té entre vuit i deu pàgines; entre tres i cinc pàgines, segons l'extensió del periòdic, són de publicitat i la resta informatives. També a l'interior té petits requadres publicitaris. Tot i la quantitat de publicitat del periòdic, aquest es ven a 20 cèntims l'exemplar i té un cost de 8 pessetes la subscripció anual.

Objectius

República neix amb uns objectius clars¹¹: “fer d'aquest periòdic un portant-veu d'opinió i de partit”, “el portant-veu de la nostra Societat i els Comitès inscrits en ella, un mitjà aont es comentin els fets de més vitalitat política i ciutadana”. El partit es refereix a ERC i als comitès adherits de la comarca, i la societat, al Centre Obrer Instructiu d'Unió Republicana.

A partir d'aquí planteja tres àmbits geogràfics de referència, estat, nació i municipi: “serà la nostra defensa mínima en lo polític, la Constitució que el·laborin les Corts i l'Estatut com a catalans. Dintre la localitat tots els problemes vius que

están per a resoldrer en tots els ordres, el cultural, foment, comercial, comunicacions, sanitari i moralitat pública, etc. etc., tots els plantejarém amb tota cruesa i procurarém que's resolguin amb la major dignitat”.

Entre els objectius fa especial esment de Joventut Republicana: “deure també, és dir a qui especialment va dedicat aquest setmanal. I és a vosaltres Joventut Republicana que amb la fal·lera de diversió no doneu importància a l'obra que en el dia de demà teniu de consolidar. A vosaltres joventut que, viu el moment més transcendental de la nostra época. A vosaltres que la inconciència de vuit anys indignes vos a enmetzinat l'ànima. A vosaltres joventut que sou els regidors de demà, els que teniu de fer la Cervera gran que tots volém. Nosaltres volém que fent esport i divertint-vos, no oblideu els vostres deures de ciutadania. Volém que aquest periòdic sigui el començament d'una nova era [...]” i, finalment, els marca l'horitzó ideològic: “Volém...que sigueu vertaders republicans, demòcrates, lliberals i catalanistes”.

D'altra banda, els redactors tenen clar, en batejar el periòdic, que ho fan en referència a una altra capçalera anterior: “Deure és també tributar un record a tots aquells republicans que féren República en temps passats, molts d'ells ja arrepassats per la mort i que treballàren en circumstàncies ben diferent a les nostres, quan el dir-se republicà ere un pecat de lesa pàtria”.

Estructura

República manté una estructura força similar al llarg de la seua curta vida. Abans exposàvem la importància de la publicitat dins l'estructura del setmanari, gairebé el cinquanta per cent del periòdic és publicitat, un pes que tindrà continuïtat durant l'existència de la capçalera. A banda de la publicitat, *República* estava encapçalat per l'editorial, encara que portava títol per a cada ocasió i no s'anomenés la secció com a tal. El format d'una sola columna i pàgina sencera evidència la continuïtat de la secció i la importància d'aquesta sempre en portada. En aquesta secció s'hi expressa l'opinió dels redactors, encara que alguns cops anés firmat: “*Afranc.*”, “*D'Alverty*”, o “*Ma. Jonk.*”¹².

Les pàgines 2 i 3 són d'opinió sobre notícies polítiques o socials d'actualitat, una secció que augmenta fins a la

⁸ Ídem.

⁹ *República*, 29/8/1931, any I, núm. 6, “*Corresponsals. Desde Torregrossa*”, p. 8.

¹⁰ *República*, 19/3/1931, any II, núm. 35, “*Noticiari*”, p. 4.

¹¹ *República*, 25/7/1931, any I, núm. 1, segona època, “*Els primers deures*”, p. 1.

¹² *República*, any I, segona època, editorial, p. 1: “*Afranc.*”, 1/8/1931, núm. 2, “*D'Alverty*” 8/8/1931, núm. 3, “*Ma. Jonk.*” 29/8/1931, núm. 6

pàgina 4 més endavant, el format és a dues columnes. S'hi troba un apartat d'humor i sàtira durant els primers números anomenada "Picadures" i signada amb pseudònim: *El moro de Venècia*. Tal com fixava en els objectius, es dedica una secció a les notícies de l'ajuntament, anomenada "Del municipi" on s'hi exposen els plenaris. Segueixen les notícies de la societat que sustenta el setmanari, notícies sobre casoris o defuncions entre altres que fan referència a la vida quotidiana dels socis i sòcies del Centre Obrer. També hi veurem en aquesta secció les activitats de les seccions del Centre Obrer, com el cor.

Una de les novetats en la premsa és l'aparició d'una secció fixa d'esports, possiblement vagi relacionada amb l'afició del jovent republicà als esports. Sobretot, ens apareixen notícies relacionades amb el futbol, puntualment hi hem trobat notícies sobre ciclisme o caça.

Finalment, tenim dues seccions d'aparició força regular: "Noticiari" on hi apareixen notícies relacionades amb la població, i "Espectacles" on s'hi ressenyen obres de teatre, pel·lícules, musicals i altres activitats culturals que es celebren a Cervera, això fa que la secció desaparegui quan no hi hagi activitats d'aquest tipus. S'hi fa especialment esment de les activitats que es duen a terme al Saló Catalunya, instal·lat dins el Centre Obrer i arrendat a un particular.

Al marge de les seccions fixes, el setmanari ofereix seccions que puntualment van apareixent. Destaquem una irregular, però freqüent "col·laboració femenina" que signa amb diferents noms on es parla de temes diversos, com el sufragi femení¹³. L'agricultura tot i no tenir una secció fixa, ni regular, apareix de tan en tan en forma de notes agrícoles tan de caràcter tècnic¹⁴, com ideològic¹⁵. L'obrerisme té també el seu espai, sovint en format de notícia d'algun míting¹⁶ o de caire més teòric¹⁷. Les notícies culturals, com per exemple, una columna sobre la història de Catalunya¹⁸ o

la ressenya d'una conferència sobre Velázquez¹⁹. Les notícies de la comarca hi són força irregulars, però compten amb una secció no fixa anomenada "comarcals"²⁰, en aquesta secció s'hi fa referència a les notícies pròpies de l'organització republicana de la comarca i des d'on els corresponents locals hi fan les seues col·laboracions²¹.

Ideologia

República²² es justifica ideològicament per la voluntat de "la sobirania popular" on "davant de la multiplicitat de tendències i orientacions, en que es plasmen els diferents programes dels capdavanters de l'ideologia política moderna, s'ha de reconèixer que homes i programes, parteixen tots, d'uns principis fonamentals, que no son altres que els de Llibertat i Justícia, Igualtat i Germanor, Ordre, Pau i Progrés". Així doncs, parteix d'una visió social àmplia i democràtica: "cap més paraula, cap més lema, cap més senyera, pot enquadrar millor, que República, aquells postulats que s'accepten, reconeixen i acaten desde l'extrema dreta governamental, fins al punt més enllà de l'extrema esquerra més avançada" i concreta que "batejarem nostre portaveu, amb el nom sol de República, per a donar a conèixer el gran dalè que fruïm per la tendència germanívola de tots els que ens sentim verament demòcrates, lliberals i republicans". A més, s'hi afegeix l'interès per la qüestió social: "res hi farà, que per a el millorament social ho pretenguin aconseguir-ho uns amb velocitat vertiginosa i altres ho emprenguin amb marxa més lenta".

El fet que la llengua vehicular única sigui el català ja mostra l'interès i el canvi respecte altres publicacions republicanes anteriors, però també hi trobem detalls que mostren que el canvi no s'ha produït pel nou context: "cal que tots els comerços de Cervera, tinguin rètols escrits en la nostra llengua"²³. El catalanisme era una altre dels pilars ideològics de la publicació, un catalanisme que es concretava a nivell polític amb el suport a l'estatut d'autonomia²⁴. En l'editorial del número 5²⁵ ressalta

¹³ Trobarem la signatura "Adelina" a *República*, 17/10/1931, any I, núm. 13, "El vot fement", p. 3.

¹⁴ *República*, 26/9/1931, any I, núm. 10, "Notes agrícoles", p. 3.

¹⁵ *República*, 6/8/1932, any II, núm. 54, "La reforma agrària a Catalunya", p. 2, signat per Salvador Ambrós.

¹⁶ *República*, 7/5/1932, any II, núm. 41, "Míting del diumenge", p. 3. *República*, 14/5/1932, any II, núm. 42, "D'ecnomia política III. El capital", p. 2.

¹⁷ *República*, 14/5/1932, any II, núm. 42, "D'ecnomia política III. El capital", p. 2.

¹⁸ Ídem, "De nostra Història Catalana", p. 3.

¹⁹ *República*, 31/10/1932, any I, núm. 15, "Una Conferència a l'Arxiu Municipal", p. 4.

²⁰ *República*, 6/8/1932, any II, núm. 54, "Comarcals", p. 6.

²¹ *República*, 6/4/1933, any III, núm. 89, "Comarcals. Guimerà. Inauguració d'un Centre Republicà d'Esquerra", p. 8, signada pel corresponent R. Minguell.

²² *República*, 15/8/1931, any I, núm. 4, "El nostre baptisme", p. 1.

²³ Ídem, p. 3.

²⁴ *República*, 23/4/1932, any II, núm. 39, "El problema català", p. 1.

l'esperança que el govern estatal aprovi el nou estatut: *“esperem que les atribucions que ens serán donades en virtut de nostre Estatut, ho serán sense restriccions ni rencors de cap mena, i amb veritable fraternitat”* i matisa que *“Catalunya, no vol pas la violència, el separatisme i la desunió, sino la pau, la concòrdia, i la seva llibertat dintre la República espanyola”*. El suport al projecte d'estatut i la propaganda que es fa perquè aquest sigui aprovat fa que tot el número 2 de *República*²⁶ es dediqui a aquesta qüestió.

Cal fer esment de la vinculació del republicanisme amb la delegació de Palestra a la ciutat, fet que dona cobertura a *República* dels actes²⁷ de l'entitat presidida per l'arxiver Claudi Gómez.

El feminisme i la lluita pels drets de la dona tenia el seu espai habitual, encara que no sempre regular en la columna *“Col·laboració femenina”*. La columna era escrita per una dona, sempre signava amb noms diferents. Entre les qüestions que hi podem llegir s'hi destaquen temes com: el divorci²⁸, el paper de la dona en la vida política²⁹, el vot femení³⁰. Precisament, el vot femení genera debat al sí de *República*, dins la columna *“Col·laboració femenina”* es defensa el vot de la dona, però en l'editorial *“El nostre criteri”*³¹ es justifica que la dona no pugui votar, encara, *“Nosaltres creiem que de moment ha sigut una equivocació per quan, ni la dona d'ahir ni la d'avui han tingut la cultura apropiada per a poder desprendre's de la rutina cotidiana”* i rebla, *“Quin fruit de moment pot donar per a la consolidació de la República? Cap”*. La resposta femenina afirma: *“Som dones i sentim la responsabilitat del moment actual i com a mares fariam per la República els mateixos sacrificis que fem per a pujar els nostres fills”*.

La lluita per aconseguir unes escoles públiques noves a Cervera va ser una de les constants al setmanari. Precisament, aquesta lluita va enfortir l'enfrontament amb les institucions eclesiàstiques que regentaven bona part dels centres educatius de Cervera. Darrera l'editorial *“Per la*

*República”*³² s'hi expliquen els passos i la voluntat dels republicans certerins que feien per damunt de l'ajuntament i contactant directament amb el ministre d'instrucció pública fins que s'aconseguien.

La religió era un altra de les preocupacions dels redactors, tan des d'una visió global, com local. L'anticlericalisme es veu justificat per *“Braulí”* entre altres motius pel seu suport a la monarquia *“dues eren les seves missions que havien de propagar i defensar: Església i Alfons”*³³. Un altre redactor, que signa *“Bonafe”*, exposa que *“volien que les coses continuessin com fins ara sense comprendre que les coses han canviat, que si fins avui dominaven i tenien al Estat sota seu era perquè la monarquia i els seus principals estaments, necessitaven d'ells per a fer els tres peus precisos per a aguantar-se els uns als altres. I aixís veiem, com cau la monarquia, desseguida cau el militarisme i com que amb una sola cama no s'aguanta ningú, cau també el clericalisme”*³⁴. El model laic que defensen els redactors de *República* es basa en la igualtat entre religions: *“la Cambra els pren [a l'Església catòlica] les atribucions que els situaven en un plà superior a les demés religions, i la doctrina catòlica, que era imposada a la força, es veurà com les demés doctrines i ideals subjecta a les seves possibilitats naturals, sense coacció governativa”*³⁵.

Dins l'àmbit municipal, *República* hi fa constants referències des del seu naixement fins a la seua fi. La redacció apunta quin hauria de ser l'horitzó municipal cap on hauria de caminar una Cervera governada pels republicans, sota la idea de progrés: *“Es tendència ben acusada en les ciutats que van a la devantera del progrés, municipalitzar els serveis públics, tals com son; aigua, llum, transports, etc.”*³⁶. Justifica la municipalització per les dificultats econòmiques: *“Problemes tan vitals com son aquests serveis, que en moltes poblacions, semblaven insolubles, han passat a ésser realitat mercès a la seva municipalització [...] han pogut portar a nuclis o sectors d'una població de petita importància, serveis que al haverlos de proporcionar una Empresa o Companyia particulars, no n'hagueren pogut gaudir”*. Així, conclou que *“cal solucionar aquests problemes de les poblacions amb un sentit socialitzador”*.

²⁵ *República*, 22/8/1931, any I, núm. 5, *“Honoran una data”*, p. 1.

²⁶ *República*, 1/8/1931, any I, núm. 2.

²⁷ *República*, 4/6/1932, any II, núm. 45, *“Del concurs infantil de dibuixos de “Palestra”. Pla d'activitats de Palestra”*, p. 4.

²⁸ *República*, 22/8/1931, any I, núm. 5, *“Col·laboració femenina. Divorci?”*, p. 3.

²⁹ *República*, 29/8/1931, any I, núm. 6, *“La dona davant les exigències socials”*, p. 3.

³⁰ *República*, 17/10/1931, any I, núm. 13, *“Col·laboració femenina. El vot femení”*, p. 3.

³¹ *Ídem*, p. 1.

³² *República*, 5/9/1931, any I, núm. 7, *“Per la República”*, p. 1.

³³ *República*, 3/10/1931, any I, núm. 12, *“La qüestió religiosa”*, p. 2.

³⁴ *República*, 17/10/1931, any I, núm. 13, *“Clericalisme”*, p. 2.

³⁵ *República*, 24/10/1931, any I, núm. 14, *“De la Constitució. La religió, la família i l'ensenyança”*, p. 2.

³⁶ *República*, 28/11/1931, any I, núm. 19, *“Serveis públics”*, p. 1.

L'obrerisme i les seues variants ideològiques han tingut algunes columnes a la publicació. Tan el comunisme³⁷, com l'anarquisme³⁸ s'hi han pogut explicar. *Afranc* publica un article sobre el comunisme on explica per a un lector republicà que “*l'ideari comunista es de germanor i que es la perfecció de la República*”³⁹. En aquesta línia apareixen un seguit d'articles titulats “*D'economia política*”⁴⁰ on esbossa les teories de Karl Marx.

D'altra banda, la creació a Cervera del Sindicat de Treballadors, adherit a la CNT i proper al Centre Obrer, va facilitar que l'activitat d'aquest sindicat quedés reflectida al setmanari⁴¹. De tota manera, trobem en algun editorial que es combat l'anarquisme de la FAI: “*Seriem els primers si els de la F.A.I. donessin mostres d'una ideologia més o menys sensata, però un ideal a la fi, en respectar-los com hem respectat sempre tots els ideals*”⁴².

Conclusions

La nova societat de masses que s'estava forjant amb la construcció de l'estat liberal esclata amb la Restauració, moment en què es recupera el sufragi universal. La premsa és una de les peces d'aquesta nova societat i el republicanisme que es sosté com a moviment opositor, de bases populars i democràtiques no podia més que sostenir la seua batalla ideològica a través de la premsa per difondre el seu ideari, ressaltar la problemàtica del règim monàrquic i donar a conèixer les entitats i persones que formaven part del moviment republicà.

La disputa per les masses populars en una ciutat com Cervera es donava entre l'Església i les classes benestants, d'una banda, i el republicanisme i l'obrerisme, de l'altra. La pugna es posa de manifest amb l'intent d'uns i altres de contrarestar la premsa opositora, bona part dels anys entre 1875 i 1939 detectem una constant aparició de publicacions republicanes i catòliques coetànies. Els períodes de restricció de llibertats i els règims poc favorables als

republicans van afavorir la premsa catòlica i vinculada amb les classes dominants, especialment, durant la Dictadura de Primo de Rivera, però també durant la Restauració.

Durant la Segona República, el control de l'estat i el govern autonòmic per part dels republicans va facilitar que la premsa republicana cerverina no tingués excessius problemes. La segona etapa de *República* neix en un període plàcid, tanmateix entra també en joc la confrontació amb la premsa catòlica amb *Avant* i *Aubada*.

El recorregut històric de la premsa a la Segarra ens permet observar la poca durada de la premsa cerverina, tan sols la premsa independent o corporativa pot sostenir-se durant un període de temps relativament llarg comparat amb la premsa de partit o tendència. És un cas similar a la premsa targarina⁴³. Això ens obliga a tenir en compte factors com la capacitat de mobilització, l'economia de les publicacions i clients o els problemes amb la justícia.

República és un periòdic innovador respecte els altres títols que apareixen a la comarca, tan republicans, com altres publicacions. D'entrada posa a disposició d'un públic ampli diferents seccions per fer-lo atractiu a una clientela variada (dones, esportistes, intel·lectuals, polítics, pagesos, obrers i republicans) i trenca amb el model clàssic de publicació de notícies i articles d'opinió de la premsa republicana de la Restauració.

En segon lloc, observem que la ideologia central era el republicanisme, liberal i democràtic. A partir d'aquesta base ideològica s'obria a d'altres tendències com el catalanisme, l'obrerisme de diferents tendències (anarcosindicalisme i comunisme) i el feminisme. Tot plegat confluint en un conglomerat ideològic que formava un bloc popular opositor a les classes dominants que havien governat des de sempre Cervera. Malgrat que el republicanisme tingués un grup consolidat, li era impossible superar la força dels grups dretans locals. La prova física més evident és el plural Centre Obrer Instructiu d'Unió Republicana que sosté el periòdic.

Finalment, cal establir algunes continuïtats respecte la premsa republicana anterior. Entre els objectius del periòdic hi ha el clàssic de portaveu d'entitat i partit, però queda clar que va dirigit als joves republicans i això ens explica la renovació de continguts de la publicació.

³⁷ Entre els articles que parlen en defensa del comunisme destaquem: *República*, 28/11/1931, any I, núm. 19, “*El camí del comunisme*”, p. 3. Signa l'article “*Afranc*”; i *República*, 28/11/1931, any II, núm. 34, “*Comunisme*”, pp. 2-3. Signa l'article “*Un fill del poble*”.

³⁸ *República*, 7/5/1932, any II, núm. 41, “*Miting del diumenge*”, p. 4.

³⁹ *República*, 28/11/1931, any I, núm. 19, “*El camí del comunisme*”, p. 3. Signa l'article “*Afranc*”.

⁴⁰ *República*, 14/5/1932, any II, núm. 42, “*D'economia política*”, p. 2.

⁴¹ *República*, 28/11/1931, any I, núm. 19, “*Miting sindicalista*”, p. 5.

⁴² *República*, 30/1/1932, any II, núm. 28, “*D'extrema esquerra?*”, p. 1.

⁴³ Capdevila i Capdevila, J., *Tàrraga (1898-1923): societat, política i imaginari*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona (2008), pp. 433-434.